مجله علمی پژوهش درعلوم انسانی ومطالعات اجتماعی، شماره ۱۴ ، زمستان ۱۳۹۷جلد۳، ص ۲۸۲-۲۶۹
http://www.jhss.ir

مجله علمی پژوهش در علوم انسانی ومطالعات اجتماعی (سال چهارم)
شماره ۱۴ / زمستان ۱۳۹۷ / ص ۲۸۲-۲۶۹

عوامل موثر بر انعطاف پذیری و قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشکده های فنی و حرفه ای

داریوش ضربی پور[۱]،مریم مهدوی ملکوتی[۲]،داریوش حسنوند[۳]

[۱]کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت،ایران
[۲]دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت دولتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرانزلی،ایران
[۳]عضو هیئت علمی گروه اقتصاد دانشگاه علامه آیت الله بروجردی،بروجرد،ایران
نویسنده مسئول؛
داریوش ضربی پور

چکیده

امروزه کارآفرینی یکی از شاخص‌های توسعه در کشورهای رو به رشد محسوب می‌شود. درحال حاضر آموزش کارآفرینی یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های دانشگاهی است. ازآنجائی که بیشتر دانشجویان صرفا یک مدرک دریافت می کنند و تخصص فارغ‌التحصیلان نیز غالبا با نیازهای بازار کار همخوانی ندارد و از سویی به دلیل کاربردی نبودن درس های دانشگاهی بویژه در رشته‌های فنی، دانش‌آموختگان آمادگی برای کار در جامعه را ندارند. این تحقیق که در نیمه دوم سال ۱۳۹۶ انجام گرفت با هدف بررسی عوامل موثر بر قصد کارآفرینانه و انعطاف پذیری بر روی ۳۶۱ نفر از دانشجویان دانشکده های فنی و حرفه ای معین و چمران شهر رشت ،انجام گرفت. در این تحقیق که از نوع کاربردی بوده و با استفاده از پرسشنامه استاندارد و بومی سازی شده پرز و همکاران(۲۰۱۶)، نسبت به جمع آوری داده ها اقدام و با استفاده از نرم افزار لیزرل، فرضیات تحقیق که همگی مورد تایید قرار گرفتند ،تحلیل گردید. نتایج تحقیق نشان داد که نگرش شخصی به کارآفرینی، خودکارآمدی در تشخیص فرصت و هنجار اجتماعی ، ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینی دارند همچنین خودکارآمدی در تشخیص فرصت وهنجار اجتماعی ،ارتباط مثبت و معناداری با انعطاف پذیری کارآفرینی دارند .و اثر هنجار اجتماعی بر خودکارآمدی در تشخیص فرصت مثبت و معنادار بود..با توجه به نتایج حاصله پیشنهاداتی جهت تعمیم نتایج به بهره برداران داده شده است.

واژگان کلیدی؛ نگرش شخصی به کارآفرینی،قصد کارآفرینانه ،خودکارآمدی در تشخیص فرصت

مقدمه

کارآفرینی در دانشگاهای کشور به ویژه دانشگاه های فنی وحرفه ای ، فنی و مهندسی و علمی و کاربردی به دلیل رسالت ، اهداف ، ساختار و فرایندهای خاص خود نیازمند توجه جدی تری است در واقع می توان گفت در این بخش از آموزش عالی ، رشد و توسعه کارآفرینی دانشجویان و دانش آموختگان یک ضرورت به نظر می رسد که غفلت از آن نیل به اهداف آن را با مشکل مواجه نموده که فلسفه وجودی این دانشگاه ها را در جامعه مخدوش خواهد کرد. (بارانی،زرافشانی،۱۳۸۸) سیر تحولات جهانی گویای حضور موثر کارآفرینان در عرصه توسعه فن آوری و اقتصادی جوامع پیشرفته است آموزش، یکی از جنبه‌های مهم در گسترش کارآفرینی است که مورد توجه قرار گرفته است. که درحال حاضر آموزش کارآفرینی یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های دانشگاهی است. ازآنجائی که بیشتر دانشجویان صرفا یک مدرک دریافت می کنند و تخصص فارغ‌التحصیلان نیز غالبا با نیازهای بازار کار همخوانی ندارد و از سویی به دلیل کاربردی نبودن درس های دانشگاهی بویژه در رشته‌های فنی، دانش‌آموختگان آمادگی برای کاردر جامعه را ندارند. انتظار می رود که فرهنگ کارآفرینی درسطوح گوناگون جامعه نهادینه شود . پژوهش‌های مختلفی در زمینه قصد کارآفرینانه انجام شده است. تغییرات چشم گیری توسط اقتصاد مبتنی بر دانش همراه با پیشرفت عمیق توسط اینترنت در دهه گذشته برای جویندگان کار به بازار کار قرار گرفته است. روش های سنتی نسبت به شغل و حرفه به چشم انداز گسترده تر از مفهوم کسب شایستگی است که با انتقال به محیط های کاری متفاوت تکامل یافته اند. (Maria Carmen perez, jose Gonzalez &ariza,2016) با بکارگیری یافته های علمی در حوزه کارآفرینی می توان انتظار داشت افزایش قصد کارآفرینانه به معنی تصمیم فرد برای راه اندازی کسب و کار با اولویت هدف اجتماعی به رفتارهای کارآفرینانه یا توسعه میزان فعالیتهای کارآفرینانه منجر شود.(bosma,2010.)،که اگر چنین فرض شود ،این پرسش مطرح می شود که چه عواملی برقصد کارآفرینانه اثر گذاشته و در ارتباط می باشد.با در نظر گرفتن یافته های حوزه کارآفرینی تجاری در مورد قصد کارآفرینانه ،همچنین نتایج پژوهش های داخلی در زمینه ارتباط متغیرهای اثر گذار بر قصد کارآفرینی و انعطاف پذیری، ،انتظار می رود قصد کارآفرینی دانشجویان ،پیشایند قصد کارآفرینانه اجتماعی باشد.(Robinson, Stimpson,., Huefner, , & Hunt, 1991.).دولت و شرکت های دولتی کارفرمای اصلی در ایران هستند . این در حالی است که جهانی شدن، خصوصی سازی، افزایش جمعیت و کاهش بودجه های دولتی، بازار جهانی را به سمت بخش خصوصی برده است .همان گونه که نتایج تحقیقات صاحب نظران نشان می دهد هدف اصلی اغلب برنامه های آموزشی و درسی دانشگاهی توجه و تمرکز برمفاهیم نظری و تربیت کارمندان دولتی آینده می باشد .از سوی دیگرصاحب نظران اقتصادی و مدیریتی معتقدند یکی از دلایل عمده اصلی بیکاری بویژه در بین فارغ التحصیلان دانشگاهی، عدم تحول و توسعه دوره های آموزش عالی مطابق تغییرات بازار بوده است.ایجاد اشتغال و ایجاد کار به عنوان یکی از مهمترین شعارهای دولتها مورد توجه و تمرکز بوده است .با توجه به ضرورت روز افزون نیاز به افراد کارآفرین در جامعه بایستی تمام ارگانها و نهادها و موسسات با همکاری هم دراین زمینه قدم بردارند و هر کدام نقشی را برعهده گیرند .هر چند نقش دولت در این میان از همه مهمتر است ولی مساله این است که صرف تاکید بر روی سیاست گذاری و تدوین خط مشی کارآفرینانه شغل ایجاد نمی شود و علاوه بر اینکه بایستی سیاست ها و راهکارهایی به منظور تشویق افراد برای سرمایه گذاری در بخش های مختلف از جمله تولیدات داخلی در نظر گرفته شود، بایستی عوامل موثر در توسعه ونگرش به کارآفرینی بویژه در کسب و کارهای کوچک شناسایی و مورد تحلیل قرار گیرد .ازسوی دیگر چشم انداز روشنی از برنامه و اقدامات در زمینه اشتغالزایی درمشاغل مختلف بویژه صنایع و رشته شغلهای زودبازده ترسیم شود.(حجازی ،کشتکار، ۱۳۹۰)سوگیری تحقیقات جدید بر عامل های روان شناختی اجتماعی با تاکید بر متغیرهایی چون خودکارآمدی، منجر به ایجاد درک بهتری از فرایندهای کارآفرینی شده است ، در این زمینه، نتایج بررسی های گذشته نشان داده اند که خودکارآمدی کارآفرینانه یک عامل کلیدی در تعیین قصد کارآفرینانه و بروز رفتارهای نوآورانه به شمار می آید.(Dempsey, D. and Jennings, J.2014؛ ، Fitzsimmons, J. and Douglas,2011)همچنین، امروزه چالش های مربوط به اشتغال یا درواقع موضوع کار و بیکاری نه تنها یکی از مهم ترین مسائل اجتماعی روز درکشور به شمار می رود، بلکه با توجه به میزان رشد جمعیت در دو دهه گذشته می توان آن را مهم ترین چالش اجتماعی چند دهه آینده به حساب آورد .حل این مشکل دولتمردان اکثر کشورها را با چالش های بزرگی روبرو ساخته است، به گونه ای که می توان گفت ثبات و زوال برخی از دولت ها منوط به حل بحران بیکاری است .از طرف دیگر سالانه تعداد زیادی دانش آموخته دانشگاهی وارد بازار کار می شوند، اما ظرفیت بازار جوابگوی این تعداد فارغ التحصیل دانشگاهی نمی باشد.در طی دهه گذشته بسیاری از کشورها مخصوصاً کشورهای در حال توسعه به کارآفرینی به عنوان یک راه حل بالقوه برای مشکلات گوناگون پیش روی کشور از جمله نبود کارایی در اقتصاد، افزایش نرخ بیکاری، افزایش بی اندازه فارغ التحصیلان و ناتوانی بخش خصوصی و دولتی در ایجاد شغل برای آنها توجه جدی مبذول داشته اند.(خاقانی ، ملاحسینی ،فرقانی، ۱۳۹۰) آنچه دراین رابطه اهمیت دارد این است که وضعیت اقتصادی کشور و ترکیب جمعیتی امروزه بیش از پیش مارا نیازمند یافتن زمینه های پیشرو در صحنه اقتصادی می کند و در این راستا ضرورت داشتن مدل ، الگوها و راهکارهای مناسب جهت آموزش ، تربیت و استفاده بهینه از نیروی فعال و کارآفرین بیشتر می شود. و از زمانی که قابلیت انعطاف پذیری نوعی توانمندی محسوب می شود که می تواند توسعه پیدا کند و با توجه به رابطه ی

مثبت میان سوابق تمایل به کارآفرینی و قصد کارآفرینانه و انعطاف پذیری، فعالیت های آموزشی می توانند در چنین عواملی که به صورت مشترک شبیه سازی شده اند، طراحی گردند. به علاوه، نتایج ما، برای فعالیت های موسساتی که برای تقویت ریشه ی اجتماعی کارآفرینی در تلاشند ،نیاز و اهمیت پیدا خواهد کرد. نتایج این مطالعه به بخش های مختلفی مربوط است. در سطح اجتماعی اقتصادی، نیاز دارد که استراتژی های تقلید موثر برای شبیه سازی فعالیت کارآفرینانه اجرا شود. در بخش تحصیلات از زمانی که قابلیت انعطاف پذیری یک توانمندی تلقی می شود که می تواند یاد گرفته شود، نیاز به برنامه های آموزشی برای مجهز نمودن افراد جوان ، کارآفرینان و افراد بیکار با مهارت های غیر ضروری در محیط های آشفته وجود دارد. لذا با توجه به ابعاد مسئله در مورد نگرش به کارآفرینی دانشجویان رشته های فنی دانشکده های چمران و معین رشت، و در راستای حل مسئله و پاسخگویی به جنبه های مبهم با استفاده از فرضیات و نتایج ، سوال اصلی پژوهش که "چه عواملی بر انعطاف پذیری و قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشکده های فنی و حرفه ای چمران و معین رشت، موثر بوده و نحوه اثر گذاری چگونه است ؟" را مطرح می کنیم.بنابراین با عنایت به ابعاد پژوهش و اهمیت آن اهداف پژوهش بیان می گردند.

۱-سنجش تاثیر نگرش شخصی به کارآفرینی به قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشکده های فنی و حرفه ای شهید چمران و دکتر معین رشت

۲- سنجش تاثیر هنجار اجتماعی به انعطاف پذیری و قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشکده های فنی و حرفه ای شهید چمران و دکتر معین رشت

۳- سنجش تاثیر خودکارآمدی در تشخیص فرصت به انعطاف پذیری و قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشکده های فنی و حرفه ای شهید چمران و دکتر معین رشت

۴- سنجش تاثیر هنجار اجتماعی به خودکارآمدی در تشخیص فرصت دانشجویان دانشکده های فنی و حرفه ای شهید چمران و دکتر معین رشت

مروری بر مبانی نظری و پیشینه تحقیق

کارآفرینی را میتوان به عنوان فرآیند شایستگی های خاص که نیاز به مشاهده و تاثیر رفتار و توانایی است و افراد انعطاف پذیر و خلاق برای مقابله با تغییر را مجاز دانسته است ،تعریف کرد. کارآفرینی می تواند به عنوان فرایندی که به قابلیت ها و توانایی های معینی نیاز دارد و روی رفتار تاثیر می گذارد، دیده شود که به افراد امکان انعطاف پذیری و خلاقیت را برای مواجه با تغییر می دهد. در میان این توانمندی ها و در محیط های پیچیده و چالش برانگیز امروزی، قابلیت ارتجاعی اغلب به مثابه ی توانمندی کارآفرینانه ی پایه مورد بررسی قرار می گیرد و به عنوان فرآیند پویایی تعریف می گردد که از طریق افراد در زمینه ی تنوعی خاص، تطابق پذیری مثبتی را توسعه می بخشد. در این مطالعه خودکارایی، تنها با توجه به مرحله ی شناخت فرصت مورد بررسی قرار می گیرد. آگاهی عظیم از فرصت ها به عنوان مهم ترین اندازه ی روابط میان خودکارایی و قصد کار آفرینانه در نظرگرفته می شود. (perez et al,2016)در کشور ایران با شروع برنامه پنجساله سوم از سال ۱۳۷۹ ، طرح جامع توسعه کارآفرینی در سطح چندین وزارتخانه از جمله وزارت علوم، تحقیقات و فناوری آغاز شد (behian,2007)و بر این اساس در دانشگاهها مراکز کارآفرینی راه اندازی شدند و در زمینه های آموزشی، پژوهشی، ترویجی و مشاورهای به دانشجویان خدمات ارائه میکنند(Sabagh Yazdi, 2006; Khodadad .Hosseini & Baharifar, 2005)

نگرش شخصی به کارآفرینی

توماس ، نگرش را حالت پیچیده ای از احساسات ، امیال ، عقاید ، تعصبات یا تمایلاتی می داند که به دلیل تجربیات گوناگون در فرد سبب نوعی آمادگی برای رفتار می شود. مادیگان ، نگرش را مهم تر از دانش و مهارت فرد می داند و عقیده دارد که نگرش ها رفتار افراد را هدایت می کنند و بر سازگاری های اجتماعی اوتاثیر دارند و وی را به راه سازندگی یا انحراف هدایت می کنند.(Guerrero , 2008)تحقیقات انجام شده نشان میدهد که فرایندها و برنامه های آموزشی خاص میتواند با تغییر بینش ونگرش افراد و تجهیز آنها به دانش و مهارتهای خاص، یک کارآفرین بالقوه را به کارآفرین بالفعل تبدیل کند(Kia & Ahmadzade, 2007) به کارگیری نگرش در تحقیقات کارآفرینی بدین صورت است که از نظر شخص کارآفرین تا چه اندازه ایجاد کسب و کار جدید جذاب به نظر می آید.(Reilly Krueger & Carsrud,2000) نگرش نسبت به کارآفرینی بر تمایل افراد برای تبدیل شدن به کارآفرینان، توانایی آنها در رد شدن از شکستهای تجاری و حمایت از کارآفرینان (از جمله خانواده و خویشاوندان) در هنگام ایجاد یک شرکت جدید تأثیر می گذارد. اگر چه اثرات این نگرش ها برای اندازه گیری دشوار است، نگرش مثبت نسبت به کارآفرینی با سطح بالایی از کارآفرینی ارتباط دارد. شواهد همچنین به تفاوت های قابل توجه در نگرش در بین کشورها اشاره می کند. نگرش نسبت به کارآفرینی ممکن است تحت تأثیر سطح مهارت ها و تجارب تجاری و

کارآفرینی در یک کشور، یک چارچوب اداری اقتصادی برای ورود و رشد و مقررات ورشکستگی قرار بگیرد، زیرا موانع درک شده و خطرات شروع کسب و کار را شکل می دهند.(Nicolaides,2011)

خودکارآمدی در تشخیص فرصت

خودکارآمدی اگرچه به عنوان بخشی از مفهوم خود تلقی می شود، اما پدیده ای متفاوت از مفهوم خود را بازنمایی می کند.خودکارآمدی قضاوت افراد از تواناییهای خود را شامل می شود ، مبنی بر اینکه این قضاوت و باورها چگونه می توانند فرد را در به اتمام رساندن تکلیف خود یاری رسانند.(باندورا،۲۰۰۰." کسیدی " و " ایچوز" (۱۹۹۸) ،خودکارآمدی را عقیده به توانایی یک فرد در داشتن یک رفتار یا انجام یک کار خاص به صورت موفقیت آمیز می دانند."باندورا" خودکارآمدی را به عنوان عقیده به توانایی های فرد در سازماندهی و اجرای یک سری اعمال مورد نیاز برای رسیدن به یک هدف تعریف می کند(سلیمانی، زرافشانی،۱۳۹۰)خود کارآمدی به قضاوت هایی در مورد اینکه چقدر یک نفر خوب می تواند روش های مورد نیاز برای رویارویی با شرایط آینده را به کار ببرد، می پردازد.(باندورا: ۱۹۹۴) خودکارآمدی ادراک شده همچنین پیمانه ای برای سنجش میزان مهارت های یک فرد در یک حوزه نیست، بلکه باور فرد در این زمینه است که با در اختیار داشتن مجموعه ای از مهارت ها و تحت شرایط مختلف چه کاری از دستش برمی آید؛ به عبارت دیگر بین این موضوع که فرد چه مهارت هایی را دارا است و این مسأله که با داشتن این مهارت ها و تحت شرایط مختلف چه اقدامی انجام خواهد داد، تفاوت دارد. (گنجی ارجنگی و فراهانی، ۱۳۸۸)با توجه به اهمیت فرصت در کارآفرینی و تشخیص آن محققتان همواره در تلاش برای درک مفهومی تجربی از فرصت و فرآیندهای مرتبط با آن بوده اند(هانسن ،شرادر،مانلر [1]، ۲۰۱۱ ، ص. ۲۸۷) تشخیص فرصت به عنوان یکی از عناصر حیاتی رفتار کارآفرینانته و به عنوان یکی از مهمترین تواناییهای کارآفرینان موفق در بسیاری از پژوهشهای حوزه کارآفرینی شناخته شده است (توماسجان و برون[2] ، ۲۰۱۲ ، ص۶۲۶)

انعطاف‌پذیری

انعطاف پذیری به عنوان توانایی سازمان ها برای سازگاری با تغییرات غیرقابل پیش بینی محیطی تعریف شده است و نیازمند توانایی و قابلیت لازم برای واکنش سریع نسبت به محیط میباشد که تاثیر بسیار زیادی بر عملکرد سازمان ها دارد (اعرابی و دانش پرور،۱۳۸۵) مفهوم انعطاف پذیری در سطوح مختلفی نظیر سازمان، مدیریت و سطوح وظیفه ای نظیر مدیریت منابع انسانی قابل تعریف است. مفهوم انعطا ف پذیری منابع انسانی که برگرفته از ادبیات مدیریت منابع انسانی می باشد به ظرفیت مدیریت منابع انسانی، در ارتقای توانایی سازمان برای انطباق اثربخش و به موقع با الزامات متغیر و متنوعی که از، ناحیه محیط یا درون سازمان تحمیل می شوند، اشاره دارد (Milliman J, von Glinow MA, Nathan M.1991). به درجه ای خاص، دانشجو باید به عنوان یک کارآفرین انعطاف پذیر باشد. گاهی اوقات شما همچنین نیاز به انعطاف پذیری در تفکر خود دارید. این بخش مهمی از حل مسئله است. شما می خواهید قادر به یافتن راه حل های منحصر به فرد و موثر برای مسائل است. (رایت و اسنل، ۱۹۹۸ ، ص ۷۶۴ ۷۶۵). ماستن و همکارانش[3] (۱۹۹۰) آن را به عنوان فرآیند، توانایی یا خروجی تطابق پذیری موفقیت آمیز در شرایط چالش برانگیز و تهدید آمیز تعریف کرده اند. بنابراین، به مثابه ی فرآیندی که به تعامل افراد با محیط چالش برانگیز، نه ایستا وابسته است، در نظر گرفته می شود. هایک، موریس و همکارانش [4](۲۰۱۳) قابلیت ارتجاعی را به عنوان یک مشخصه/ توانمندی کارآفرینانه تعریف کرده اند در حالی که هوبر و همکارانش[5] (۲۰۱۴) و من[6] و همکارانش (۲۰۰۲) بررسی کرده اند که توانایی استمرار در پیش روی یکی از توانمندی های نگرشی است که یک کارآفرین می بایست در اختیار داشته باشد. مشابهاً، هندر و همکارانش[7]، (۲۰۱۱) خاطر نشان کردند که به سبب شناسایی کامل مفهوم کار آفرینی، ما نه تنها باید رفتار خلاقانه را مورد مطالعه قرار دهیم، بلکه باید چگونگی درک کارآفرینی و مواجه و تطابق با مشکلات و شکست ها را نیز آزمایش کنیم. مطالعات پیشنهاد نموده اند که قابلیت انعطاف پذیری در توصیف رفتار کارآفرینانه، عامل کلیدی است و یافته های تجربی اخیر نیز رابطه ی مثبت میان قابلیت انعطاف پذیری و تمایلات کارآفرینانه، مزیت آن را مورد رسیدگی قرار داده اند.

[1] Hansen, D. J., Shrader, R. & Monllor, J
[2] Tumasjan, A., & Braun, R
[3] Masten, A.S., Best, K.M. and Garmezy, N
[4] Morris, M.H., Webb, J.W., Fu, J. and Singhal, S
[5] Huber, L.R., Sloof, R. and Van Praag, M
[6] Man, T.W.Y., Lau, T. and Chan, K.F
[7] Hedner, T., Abouzeedan, A. and Klofsten, M

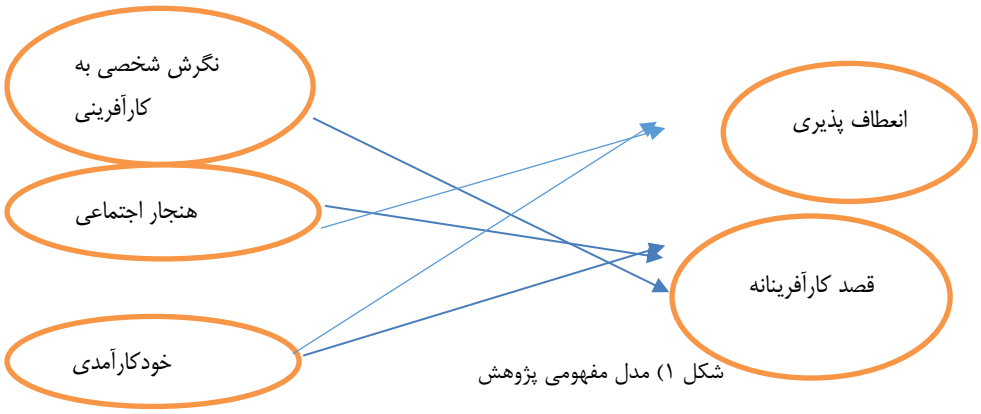
قصد کارآفرینانه

قصد کارآفرینانه را می توان به عنوان جهت گیری های شخصی به سوی فعالیت های ارزش افزا در آینده و خوداستخدامی در کسب و کارهای کوچک تعریف نمود. در واقع نگرش و قصد کارآفرینانه، فرد را درگیر کارآفرینی کرده و تفکیخ کننده کارآفرینان از غیرکارآفرینان است (شریف و سعد، ۲۰۰۹).تعاریف مختلفی از قصد کارآفرینانه شده است. تعریف آجزن و فیشبین(۱۹۹۹) از قصد عبارت است از "نشانه افراد سخت کوش جهت میل به تلاش و دلیل اکثر کوشش های برنامه ریزی شده جهت انجام رفتار ". بر اساس تئوری رفتار برنامه ریزی شده آجزن هر رفتاری از جمله کارآفرینی به یک سری برنامه ریزی نیاز دارد که می توان آن را از طریق قصد و نیت پیش بینی کرد. تاکید محققین کارآفرینی عموماً بر این است که رفتار کارآفرینانه بر اساس قصد و نیت می باشد و بهترین پیش بینی کننده رفتار، قصد می باشد (Krueger, Reilly, Carsrud, 2000) در تعریفی، قصد کارآفرینانه به عنوان انتظار راه اندازی یک کسب و کار در سه سال آینده است (زالی، رضوی، کرد نائیج، یدالهی ، ۱۳۸۹،) . مطالعات مختلف نشان می دهد که قصد نقش تعیین کننده ای در درک فرآیند کارآفرینانه دارد. به طور کلی قصد کارآفرینانه به عنوان حالت هوشیار ذهن تعریف می شود که توجه و رفتار فرد را به سمت رفتار کارآفرینانه برنامه ریزی شده و آغاز یک کسب و کار به عنوان هدف هدایت می کند (Krueger et al, 2000)

هنجار اجتماعی

هنجارهای اجتماعی، به عنوان قوانین ناخواسته رفتار در یک گروه تعریف می شود . به طور غیرمستقیم رفتارهای دلخواه و تحریم های همراه را برای عدم پیگیری آنها مشخص می کند. مفهوم هنجارهای اجتماعی و تاثیر آن بر رفتار با ریشه های جامعه شناسی، با کار امیل دورکیم (۱۹۵۸)، مرتبط می شود. برای یک هنجار زمانی به عنوان یک هنجار اجتماعی تعریف می شود،که باید: a)توسط دیگران به اشتراک گذاشته شود و b) توسط آنها حفظ شود.عوارض ناشی از احساسات ناخوشایند (گناه، خجالت، شرم) یک فرد احساس می کند زمانی که با آنها مطابقت ندارد.(Buchmann, & DiPrete,2006) نیازهای فردی افراد متعلق به گروه های اجتماعی و توسط آنها پذیرفته شده اند ، بخصوص زمانی مهم است که هنجارهای اجتماعی را مورد توجه قرار می دهد. .در جوامعی خاص هنجارهای اجتماعی در قالب "فشار اجتماعی" و "شهرت" ممکن است بیشتر از آن استفاده شود قراردادهای رسمی یا دعوی قضایی(Arrow,1971) .به منظور تضمین هنجارهای اجتماعی در دراز مدت،باید انگیزه های مناسب باید برای تمام اعضای گروه ،ذاتی باشد.دیدگاه ها کنت آرلو (۱۹۷۱) به هنجارهای رفتار اجتماعی توجه می کند و این را نشان می دهد. آنها ممکن است راهی اجتماعی برای واکنش به جبران ناپذیری بازار باشند. اگرچه یک حس اعتماد را اگر بتوان در بازار خریداری کرد، دشوار و پرهزینه است؛ درونی کردن اجتماعی هنجارها یک روش جایگزین برای مقابله با عدم قطعیت است یکپارچگی دیدگاه های اقتصادی و اجتماعی هنجارهای اجتماعی را متغیر ارزشمندی می داند (Rao, H. 2004)

با توجه به آنکه در مدل زیر که به عوامل اثر گذار بر قصد کارآفرینی و انعطاف پذیری و خودکارآمدی در تشخیص فرصت توجه نموده است،مدل پرز و همکاران(۲۰۱۶)،بعنوان مدل پایه در این تحقیق جهت بررسی انتخاب گردید و عومل اثر گذار بر قصد کارآفرینانه و انعطاف پذیری دانشجویان دانشکده های فنی و حرفه ای چمران پسران و دکتر معین دختران،مورد سنجش قرار گرفته است.

شکل ۱) مدل مفهومی پژوهش

بنابراین با توجه به بررسیهای تحقیق و روابط متغیرها در مدل فوق، فرضیه های زیر مطرح می گردند؛

۱-نگرش شخصی به کارآفرینی ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینانه دارد.

۲- هنجارهای اجتماعی ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینانه دارد.

۳- خودکارآمدی در تشخیص فرصت ، ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینانه دارد.

۴- هنجار اجتماعی ارتباط مثبت و معناداری با انعطاف پذیری دارد.
۵- خودکارآمدی در تشخیص فرصت ارتباط مثبت و معناداری با انعطاف پذیری دارد.

پیشینه تحقیق

برخی از پژوهش‌ها به رابطه بین نگرش به کارآفرینی، خودکارآمدی و هنجارهای جامعه با نیات کارآفرینی اشاره کرده‌اند(بارانی و زرافشانی، ۱۳۸۸؛ ؛ Peterman & Kennedy, 2003). پژوهش‌های دیگر وجود رابطه بین جذاب بودن و امکان‌پذیری (خودکارآمدی) کارآفرینی و نیات کارآفرینانه را مورد تاکید قرار داده‌اند(Guerrero, Maribel; Rialp, Josep; Urbano, David., 2008. بر اساس یافته‌های پژوهش(Wang & Wong ,2004) جنسیت، تجربه خانوادگی در یک کسب‌وکار و سطح آموزش بر علاقه کارآفرینانه دانشجویان تاثیر می‌گذارند. نتیجه تحقیق (Gisbon, Haris & Barber ,2008) نشان داد که ویژگی‌های دانشجو و تجربه کارآفرینانه با نگرش‌های کارآفرینانه رابطه دارند و دانشجویان با تجربه خانوادگی در کسب‌وکار، نگرش‌های کارآفرینانه پیشرفته‌تری دارند.(حسین پور، ابوطالب، رضایی مسعود،۱۳۸۹). در این مضمون، مارکمن[8] و همکارانش(۲۰۰۵) دریافتند که کارآفرینان، سطح بالایی از خودکارایی و ظرفیت دریافت شده برای کنترل گوناگونی را نسبت به افراد غیر کارآفرین، نشان می دهند. نگرش های فردی، نسبت به کارآفرینی، به چگونگی رویت یک رفتار مطلوب یا نامطلوب، مربوط می شود. مطالعه گذشته این نظریه را که یک نگرش مثبت در مورد کار آفرینی و توانایی مقابله با شکست، قابلیت انعطاف و انعطاف پذیری را ترفیع و افزایش می دهد. پولیتیز و گابریل سون[9] (۲۰۰۹) خاطر نشان کردند که اشتیاق برای پذیرش احتمال شکست می تواند آسودگی کار آفرین را برای اخذ ریسک، رویارویی با عدم اطمینان و پیش برد انعطاف پذیری افزایش دهد و در نتیجه باعث تسهیل آزمایشات زمانی که قابلیت انعطاف پذیری نوعی توانمندی محسوب می شود که می تواند توسعه پیدا کند و با توجه به رابطه ی مثبت میان سوابق تمایل به کارآفرینی و انعطاف پذیری، فعالیت های آموزشی می بایست در چنین عواملی که به صورت مشترک شبیه سازی شده اند، طراحی گردند. در پژوهشی با موضوع"رابطهٔ بین خودکارآمدی کارآفرینانه با قصد کارآفرینانه: نقش تعدیلگری جنسیت"،پرداخته شد. نتایج تحقیق نشان داد که خودکارآمدی کارآفرینانه اثر مثبت و معناداری بر قصد کارآفرینانه داشت و در حدود ۴۰درصد از واریانس آن را تبیین کرد. (رضایی، ۲۰۱۵). در تحقیقی با موضوع بررسی تاثیر خودکارآمدی کارآفرینانه بر قصد کارآفرینی (۱۳۹۵) توسط رحمانی و حسین پور انجام گرفت.. نتایج حاصل از آزمون نشان می‌دهد که مقدار پیرسون ۰.۲۲۷ با سطح معنی داری ۰.۰۰۶ و با احتمال ۹۹٪ معنی دار می‌باشد و این نشان از همبستگی مثبت میان دو متغیر مهارت رویارویی با چالش‌های غیر منتظره و قصد کارآفرینانه می‌باشد. تحقیقی در سال ۲۰۱۶ با موضوع توانایی برای کارآفرینی به عنوان گزینه های حرفه ای در محیط کار چالش برانگیز انجام شد. هدف از این مقاله تعیین رابطه مستقیم بین انعطاف پذیری و کار آفرینی به عنوان یک گزینه شغلی و به تجزیه و تحلیل نقش واسطه ای تاب آوری در رابطه بین قصد کارآفرینانه و عوامل زمینه ای مانند نگرش کارآفرینی،هنجار های اجتماعی و خود کارآمدی میباشد پرداخته اند یک نمونه از ۱/۲۵۱نفره دانشجویی از رشته کسب و کار در یک دانشگاه میباشد نتایج به دست آمده روابط آشکار مثبت و معنادار بین نگرش شخصی به کارآفرینی ،خودکارآمدی در تشخیص فرصت و هنجارهای اجتماعی بر انعطاف پذیری و قصد کار آفرینانه می باشد.(perez,et al ,2016) عوامل موثر بر قصد کارآفرینی دانشجویان: نقش حیاتی جاذبه شخصی و کنترل درک شده بر رفتار، موضوعی بود که در سال ۲۰۱۵ به آن پرداخته شد . نتایج نقش های اساسی که جاذبه شخصی تاکید و کنترل بر روی بازی رفتار در شکل دادن به نیت دانش آموزان برای تبدیل شدن به یک کارآفرین، مشاهده شده است. یک سیستم ارزیابی و حمایت از کارآفرینی متشکل از هنجارهای ذهنی و ارزیابی از کارآفرینی در محیط اجتماعی ، بسیار تحت تاثیر قرار میگیرد.، به طور خاص، هنجارهای ذهنی از طریق تأثیر بر کنترل درک خود را نسبت به عملکرد از وظایف کارآفرینی و جاذبه شخصی نسبت به کارآفرینی را تحت تاثیر قرار داده بود. تمایلات کارآفرینی دانش آموزان. علاوه بر این، مهارت های کارآفرینی یک سهم کم به هنجارهای ذهنی و درک کنترل رفتاری. پیامدهای این یافته ها برای تحقیق کارآفرینی و آموزش و پرورش بحث شده است.(bagheri, Akmaliah Lope Pihie,2015) همچنین در تحقیقی در سال ۲۰۰۸ به بررسی تاثیر هنجار اجتماعی بر قصد کارآفرینانه پرداخته شد سه یافته در تحقیقشان ذکر شده است: اولا این است که در میان دانش آموزان تنوع زیادی وجود دارد به عنوان منابع که هنجارهای اجتماعی را درک می کنند. دوم این است که دانشگاه به عنوان یک منبع الگوی الهام بخش برای کارآفرینی، به استثنای دانشجویان دیگر، مهم نیست. از این می توان نتیجه گرفت که شعار "دانشگاه کارآفرینی" برای جذب دانشجویان جدید کمی کم است. سرانجام، در حال حاضر دانشجویان به نظر میرسد برنامه های تحصیلی را انتخاب کنند که برای جنسیت آنها مناسب است(ahl.h,2008) .به همین منوال، انوانکوو[10] و همکاران (۲۰۱۲)، در بررسی خود دریافتند که بین قصد کارآفرینانه و خودکارآمدی کارآفرینانه دانشجویان دانشگاه ایالتی علم و فناوری در نیجریه رابطه مثبت و معنی داری وجود داشت .مشتاق[11] و همکاران (۲۰۱۱) ، نیز

[8] Markman, G.D., Baron, R.A. and Balkin, D.B.
[9] Politis, D. and Gabrielsson, J.
[10] Nwankwo, B., Kanu, G., Marire, M., Balogun, S. and Uhiara, A.
[11] Mushtaq, H., Hunjra, A., Niazi, S., Rehman, K. and Azam, R.

در بررسی عامل های تأثیرگذار بر قصد کارآفرینانه دانشجویان پاکستانی، بر پایه مدل رفتار برنامه ریزی شده به این نتیجه رسیدند که بین قصد کارآفرینانه با متغیرهای نگرش کارآفرینانه، حمایت شبکه ای، قابلیت کارآفرینی و خودکارآمدی کارآفرینانه رابطه مثبت و معنی داری وجود داشت .شائوهوی[12] و همکاران (۲۰۱۱)، و دیازگارسیا و جیمنزمورنو[13] (۲۰۱۰)، در بررسی های جداگانه ای نشان دادند که رابطه مثبت و معنی داری بین خودکارآمدی و قصد کارآفرینانه دانشجویان وجود داشت .در بررسی دیگری، سولسویک[14](۲۰۰۷)، به این نتیجه دست یافت که دانشجویان دانشگاه های اوکراین دارای قصد کارآفرینانه بالایی برای راه اندازی کسب و کارهای جدید بودند که بنا بر نتیجه ی تحقیق، یکی از دلایل اصلی این موضوع، مربوط به بالا بودن سطح خودکارآمدی ، کارآفرینانه دانشجویان بود .ویلسون[15] و همکاران (۲۰۰۷) در پژوهشی به بررسی رابطه بین جنس، خودکارآمدی کارآفرینانه و قصد کارآفرینانه به منظور ارایه راهکارهایی برای آموزش کارآفرینی پرداخته اند .بنا بر نتیجه ی این تحقیق مشخص شد که بین خودکارآمدی کارآفرینانه وقصد کارآفرینانه دانشجویان مدیریت کسب و کار رابطه مثبت و معنی داری وجود داشت.

روش شناسی پژوهش

این تحقیق از نظر ماهیت از نوع تحقیقات کیفی، با توجه به هدف از نوع تحقیقات کاربردی و به لحاظ روش گردآوری داد ه ها، جزو تحقیقات توصیفی -پیمایشی بود . جامعه آماری تحقیق حاضر شامل کلیۀ دانشجویان دانشکده های فنی و حرفه ای پسران و دختران چمران و معین رشت می باشند. نمونه آماری با استفاده از فرمول کوکران(۳۶۱ دانشجو) بهره گرفته خواهد شد. و پاسخ دهندگان به ابزار گردآوری که پرسشنامه می باشد ، همگی از دانشجویان دارای ترم درسی در دانشکده مذکور می باشند.(تعداد نمونه آموزشکده شهید چمران ۱۸۵ و دانشکده دکتر معین ،۱۷۶ دانشجو به نسبت تعداد جامعه تعیین گردید.). برای جمع‌آوری داده‌های مربوط به هنجار اجتماعی مشتمل بر ۴ سؤال، قصد کارآفرینانه مشتمل بر ۵ گویه ، خودکارآمدی ،مشتمل بر ۴ گویه ، و نگرش شخصی به کارآفرینی با ۴ گویه ،از پرسشنامه پایه ای و استاندارد پرز و همکاران،(۲۰۱۶)، استفاده شده است.همچنین انعطاف پذیری مشتمل بر ۳ گویه از پرسشنامه استاندارد سینسلر و والستون[16](۲۰۱۴)در این تحقیق بعد از تایید روایی و پایایی و بومی کردن سوالات،استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های بدست آمده از پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده در سطح استنباطی برای آزمون فرضیه‌ها از آزمونهای نرم افزار معادلات ساختادی وبرای تحلیل آمار توصیفی از نرم افزار spss که کلیۀ مراحل آزمون فرضیه‌ها با استفاده از بستۀ نرم‌افزاری SPSS V:21.0 , و lireel، تحلیل و صورت گرفت.

یافته های پژوهش

تعداد پاسخگویان مرد ۱۷۹و تعداد دانشجویان خانم مورد بررسی در تحقیق ۱۷۲ نفر بودند.طبق جدول ۱،بیشترین تعداد پاسخگویان در گروه سنی ۲۰-۲۵ سال به تعداد ۱۷۳ دانشجو بوده و کمترین آنها در گروه سنی بالای ۳۰ سال به تعداد ۵۰ دانشجو،مورد بررسی و سنجش قرار گرفتند.بیشترین تعداد پاسخ دهندگان(تعداد۱۲۵ دانشجوی دختر و پسر) بین یک تا چهار ترم تحصیلی ،سابقه آموزش داشتند و تعداد ۷۷ دانشجو با کمترین فراوانی، کمتر از یکسال تحصیلی سابقه تحصیل مرتبط فنی داشته اند.

جدول شماره ی ۱: وضعیت سن پاسخ دهندگان به پرسشنامه

سن	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی معتبر
کمتر از ۲۰ سال	۸۸	۲۴/۴	۲۵/۴
۲۰ تا ۲۵ سال	۱۳۳	۳۶/۸	۳۸/۳
۲۵ تا ۳۰ سال	۷۶	۲۱/۱	۲۱/۹
بیشتر از ۳۰ سال	۵۰	۱۳/۹	۱۴/۴
عدم پاسخ	۱۴	۳/۹	---
جمع کل	۳۶۱	۱۰۰	۱۰۰

همچنین توصیف آماری هریک از متغیر های تحقیق طبق جدول ۲ تا ۶ با کمترین امتیاز ۱ و بیشترین امتیاز ۵ ،نشان داده شده است.و امتیاز مورد انتظار ۳ می باشد. بنابراین مطابق جدول شماره ی (۲) میانگین امتیاز متغیر نگرش شخصی به کارآفرینی از نظر پاسخ دهندگان

[12] Shao-hui, L., Ping, L. and Peng-peng, F.
[13] Díaz-García, M. and Jiménez-Moreno, J
[14] Solesvik, M.
[15] Wilson, F., Kickul, J. and Marlino, D
[16] Sinclair, V.G. and Wallston, K.A

۲/۷۸۹۵ انحراف معیار ۰/۸۳۸۷۳ و واریانس برابر ۰/۷۰۳ می‌باشد. میانگین به دست آمده اندکی پایین تر از میانگین مورد انتظار (امتیاز ۳) است .

جدول شماره ی ۲: توصیف آماری متغیر نگرش شخصی به کارآفرینی

متغیر	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار	واریانس
نگرش شخصی به کارآفرینی	۳۶۱	۱	۵	۰/۷۸۹۵	۰/۸۳۸۷۳	۰/۷۰۳

مطابق جدول (۳) میانگین امتیاز متغیر هنجار اجتماعی از نظر پاسخ دهندگان ۳/۰۴۲۲ انحراف معیار ۰/۸۳۲۳۶ و واریانس برابر ۰/۶۹۳ می‌باشد. میانگین به دست آمده اندکی بالاتر از میانگین مورد انتظار (امتیاز ۳) است

جدول شماره ی ۳: توصیف آماری متغیر هنجار اجتماعی

متغیر	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار	واریانس
هنجار اجتماعی	۳۶۱	۱	۵	۳/۰۴۲۲	۰/۸۳۲۳۶	۰/۶۹۳

مطابق جدول شماره ی (۴) میانگین امتیاز متغیر خودکارآمدی از نظر پاسخ دهندگان ۲/۹۴۶۰ انحراف معیار ۰/۹۲۴۶۹ و واریانس برابر ۰/۸۵۵ می‌باشد. میانگین به دست آمده اندکی پایین تر از میانگین مورد انتظار (امتیاز ۳) است

جدول شماره ی ۴ توصیف آماری متغیر خودکارآمدی

متغیر	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار	واریانس
خودکارآمدی	۳۶۱	۱	۵	۲/۹۴۶۰	۰/۹۲۴۶۹	۰/۸۵۵

مطابق جدول شماره ی (۵) میانگین امتیاز متغیر انعطاف پذیری از نظر پاسخ دهندگان ۲/۹۷۶۰ انحراف معیار ۰/۸۹۵۱۴ و واریانس برابر ۰/۸۰۱ می‌باشد. میانگین به دست آمده اندکی پایین تر از میانگین مورد انتظار (امتیاز ۳) است .

جدول شماره ی ۵: توصیف آماری متغیر انعطاف پذیری

متغیر	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار	واریانس
انعطاف پذیری	۳۶۱	۱	۵	۲/۹۷۶۰	۰/۸۹۵۱۴	۰/۸۰۱

مطابق جدول شماره ی (۶) میانگین امتیاز متغیر قصد کارآفرینانه از نظر پاسخ دهندگان ۲/۸۲۰۵، انحراف معیار ۰/۷۸۱۴۰ و واریانس برابر ۰/۶۱۱ می‌باشد. میانگین به دست آمده اندکی پایین تر از میانگین مورد انتظار (امتیاز ۳) است .

جدول شماره ی ۶: توصیف آماری متغیر قصد کارآفرینانه

متغیر	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار	واریانس
قصد کارآفرینانه	۳۶۱	۱	۵	۲/۸۲۰۵	۰/۷۸۱۴۰	۰/۶۱۱

آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تست نرمال بودن داده ها استفاده شد. با توجه به اینکه سطح معنی داری کلیه متغیرهای تحقیق(نگرش=۰/۰۵۴، هنجار اجتماعی_۰/۰۶۲، خودکارآمدی=۰/۰۵۷،انعطاف پذیری=۰/۰۶۱ و قصد کارآفرینانه=۰/۰۵۲) از ۵ درصد بزرگتر است، بنابراین توزیع داده های کلیه ی متغیرهای تحقیق، از توزیع نرمال پیروی می کند. قبل از وارد شدن به مرحله آزمون فرضیه ها و مدل های مفهومی تحقیق لازم است تا از صحت مدل های اندازه گیری متغیر برونزا و متغیرهای درونزا حاصل شود. خروجی های مربوط به مدل در حالت تخمین استاندارد و مدل در حالت اعداد معناداری متغیر مستقل(نگرش شخصی به کارآفرینی- هنجار اجتماعی- خود کارآمدی) در غالب تحلیل عاملی تاییدی مرتبه ی اول بررسی شده است.. مدل های اندازه گیری در حالت تخمین استاندارد نشان داد که کلیه این مقادیر بالای ۰/۵ بود و این مدل مطلوب است.

جدول ۷. نتایج تحلیل مسیر مستقیم در مدل ساختاری

مسیر	آماره t	معناداری مسیر	ضریب استاندارد
نگرش شخصی ← قصد کارآفرینانه	۹/۳۲	معنادار است	۰/۲۱
هنجار اجتماعی ← قصدکارآفرینانه	۲/۷۲	معنادار است	۰/۲۳
هنجار اجتماعی ← انعطاف پذیری	۳/۳۸	معنادار است	۰/۴۱
خودکارآمدی در تشخیص فرصت ← قصد کارآفرینانه	۳/۰۵	معنادار است	۰/۳۱
خودکارآمدی در تشخیص فرصت ← انعطاف پذیری	۱۱/۶۱	معنادار است	۰/۹۵

بنابراین طبق مدل تحقیق و ضرایب بدست آمده در خروجی مدل که در جدل شماره ۷ آورده شده است، در سطح معناداری t و استاندارد ، نتایج آزمون هرکدام از فرضیه ها بشرح زیر می باشد؛

۱- نگرش شخصی به کارآفرینی ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینانه دارد.

با توجه به بررسی مدل در حالت ضرایب معناداری مشاهد می کنیم که مقدار عدد معناداری برای ارتباط بین نگرش شخصی به کارآفرینی و قصد کارآفرینی برابر با ۹/۳۲ است(t= 9.32). ضریب اثر استاندارد نیز برابر با ۰/۲۱ می باشد، بنابراین می توان گفت در ازای افزایش یک واحد از نگرش شخصی به کارآفرینی میزان قصد کارآفرینی ۰/۲۱ افزایش می یابد. از آنجایی که عدد معناداری بدست آمده خارج از دامنه ی ۱/۹۶+ و ۱/۹۶- قرار دارد، بنابراین می توان گفت: بین نگرش شخصی به کارآفرینی ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینی دارد.

۲: هنجارهای اجتماعی ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینانه دارد.

با توجه به بررسی مدل در حالت ضرایب معناداری مشاهد می کنیم که مقدار عدد معناداری برای ارتباط بین هنجارهای اجتماعی و قصد کارآفرینی برابر با ۲/۷۲ است(t= 2.72). ضریب اثر استاندارد نیز برابر با ۰/۲۳ می باشد، بنابراین می توان گفت در ازای افزایش یک واحد از هنجارهای اجتماعی میزان قصد کارآفرینی ۰/۲۳ افزایش می یابد. از آنجایی که عدد معناداری بدست آمده خارج از دامنه ی ۱/۹۶+ و ۱/۹۶- قرار دارد، بنابراین می توان گفت: هنجارهای اجتماعی ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینی دارد.

۳-هنجارهای اجتماعی ارتباط مثبت و معناداری با انعطاف پذیری دارد.

با توجه به بررسی مدل در حالت ضرایب معناداری مشاهد می کنیم که مقدار عدد معناداری برای ارتباط بین هنجارهای اجتماعی و قصد کارآفرینی برابر با ۳/۳۸ است(t= 3.38). ضریب اثر استاندارد نیز برابر با ۰/۴۱ می باشد، بنابراین می توان گفت در ازای افزایش یک واحد از هنجارهای اجتماعی میزان انعطاف پذیری ۰/۴۱ افزایش می یابد. از آنجایی که عدد معناداری بدست آمده خارج از دامنه ی ۱/۹۶+ و ۱/۹۶- قرار دارد، بنابراین می توان گفت: هنجارهای اجتماعی ارتباط مثبت و معناداری با انعطاف پذیری دارد.

۴ : خودکارآمدی در تشخیص فرصت، ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینانه دارد.

با توجه به بررسی مدل در حالت ضرایب معناداری مشاهد می کنیم که مقدار عدد معناداری برای ارتباط بین خودکارآمدی در تشخیص فرصت و قصد برابر با ۳/۰۵ است(t= 3.05). ضریب اثر استاندارد نیز برابر با ۰/۳۱ می باشد، بنابراین می توان گفت در ازای افزایش یک واحد از خود کارآمدی میزان قصد کارآفرینی ۰/۳۱ افزایش می یابد. از آنجایی که عدد معناداری بدست آمده خارج از دامنه ی ۱/۹۶+ و ۱/۹۶- قرار دارد، بنابراین می توان گفت: خودکارآمدی در تشخیص فرصت، ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینی دارد.

۵-خودکارآمدی در تشخیص فرصت، ارتباط مثبت و معناداری با انعطاف پذیری دارد.

با توجه به بررسی مدل در حالت ضرایب معناداری مشاهد می کنیم که مقدار عدد معناداری برای ارتباط بین خودکارآمدی در تشخیص فرصت و قصد برابر با ۱۱/۶۱ است(t= 11.61). ضریب اثر استاندارد نیز برابر با ۰/۹۵ می باشد، بنابراین می توان گفت در ازای افزایش یک واحد از خود کارآمدی میزان قصد کارآفرینی ۰/۹۵ افزایش می یابد. از آنجایی که عدد معناداری بدست آمده خارج از دامنه ی ۱/۹۶+ و ۱/۹۶- قرار دارد، بنابراین می توان گفت: خودکارآمدی در تشخیص فرصت، ارتباط مثبت و معناداری با انعطاف پذیری دارد.

بحث و نتیجه گیری

با در نظر گرفتن اهمیت قصد کارآفرینانه و انعطاف پذیری به عنوان پیش شرط اصلی بروز رفتارهای کارآفرینانه از یک سو و با توجه به نقش خودکارآمدی کارآفرینانه به منزله یکی از متغیرهای اصلی تأثیرگذار بر شکل گیری و تقویت قصد کارآفرینانه از سوی دیگر، این تحقیق با هدف اصلی بررسی تأثیر خودکارآمدی در تشخیص فرصت ،نگرش شخصی به کارآفرینی و هنجارهای اجتماعی بر انعطاف پذیری و قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشکده های فنی در شهر رشت در سال ۱۳۹۶ ،انجام شد.نتایج تحقیق گویای آن بود که بر پایه شاخص های برازش و تحلیل عاملی ،مدل تحقیق دارای تایید و مطلوب بود.و مدل تحقیق بر پایه تحقیقات پیشین و تجربی ، با واقعیت همخوانی داشته و با داده های میدانی گردآوری شده ،پشتیبانی شد.بر این اساس فرضیات ۵ گانه تحقیق مورد تایید قرار گرفتند در نتیجه نشاندهنده آنست که نگرش شخصی به کارآفرینی،هنجار اجتماعی و خودکارآمدی در تشخیص فرصتهای کارآفرینی ، ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشکده های فنی چمران و معین رشت دارد.همچنین نتایج نشان داد که هنجار اجتماعی و خود کارآمدی دانشجویان در تشخیص فرصتهای کارآفرینانه ،ارتباط مثبت و معناداری با انعطاف پذیری کارآفرینی دانشجویان فوق داشت.در واقع کارآفرین بودن به دانشجویان رضایت خاطر بالایی داده و در جهت رسیدن به این امر در ۵ سال آینده برنامه ریزی مناسبی دارند که این برنامه ها در نتیجه به تدوین استراتژیهای کارآفرینی و ایجاد آن، منجر شده است.همچنین مهم بودن نگاه کارآفرین شدن برای دانشجویان باعث شده تا آنها در هر شرایطی به تصمیم خود برای ایجاد کارآفرینی در آینده ،تمرکز نمایند.و بنابر نتایج تحقیق perez و همکاران(۲۰۱۶) ، مشخص شد که دانشجویان توانایی لازم برای کارآفرین شدن در آینده داشته و این توانمندی باعث می شود تا بتوانند بهترین تصمیم برای کارآفرین شدن را بگیرند.همچنین طبق نتایج موازی و مشابه تحقیق ahlدر سال ۲۰۰۸ ، نشان داد که هنجار اجتماعی (دیدگاه مثبت مردم به کارآفرین و یجاد انگیزه در دانشجو)، تاثیر مثبت و معناداری بر قصد کارآفرینانه(مشورت با دوستان بر روی ایده کسب و کار)،دارد.این یافته با نتایج تحقیقات پرشمار داخلی و خارجی همچون؛ رضایی (۲۰۱۵)، بارانی و زرافشانی (۱۳۸۸)، حسین پور و رضایی (۱۳۸۹)،ویلسون و همکاران(۲۰۰۸)، Guerrero, et al., 2008،Wang & Wong ,2004 و perez و همکاران (۲۰۱۶) ،مشابه و همراستا می باشد.

بنابراین با توجه به ابعاد مورد بررسی در این تحقیق و متغیرهای آن و جمع آوری داده ها در طول اجرای مقاله ، محدودیت هایی وجود داشت که در ذیر به آنها می پردازیم.

۱-عدم آشنایی برخی دانشجویان با نظریات کلی کارآفرینی و نداشتن سرفصل آموزشی مرتبط

۲- گرچه فرضیات این تحقیق،در فضا و زمان مربوطه توصیف شده اما عوامل محیطی هم باید به عنوان متغیرهای موجود در مطالعه شناسایی می شدند.

۲- عدم آشنایی اغلب دانشجویان با الگوهای کارفرینان موفق و شناخت کارآفرینان مرتبط با رشته تحصیلی و صنعت مربوط

۳-در کوتاه مدت و بصورت پیمایشی چگونگی تشخیص قصد کارآفرینانه و عوامل اثرگذار بر آن با عنایت به نقش توانمندی دانشجویان و نمونه هدف بصورت واقعی و عملی برای آغاز کسب وکار میسر نمی باشد.

پیشنهادها

نتیجه فرض حاکی از آن بود که نگرش شخصی به کارآفرینی ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینی دارد.با توجه به اینکه دانشجویان دانشکده های فنی اظهار داشتند که ؛ "رویایم این است که روزی کارآفرین شوم"،همین قابل اندازه گیری بودن رویاها و نزدیکی رویا با هدف دانشجو، باعث گردیده که دانشجویان گام هایی برای شروع کسب و کار بردارند و در جهت رسیدن به هدف و چشم انداز روشن خود برنامه ریزی نمایند. به مسئولین محترم دانشگاههای فنی و مولفان محترم پیشنهاد می گردد تا منابع و سرفصل هایی تخصصی برای ارتقا دانش کارآفرینی دانش جویان و درآینده برای فارغ التحصیلان بردارند. نتیجه بیان داشت که هنجارهای اجتماعی ارتباط مثبت و معناداری با انعطاف پذیری و قصد کارآفرینی دارد. با توجه به اینکه دانشجویان دانشکده های فنی اظهار داشتند که ؛" افرادی برای من مهم می باشند که فکر می کنند من یک کارآفرین می شوم"،بنابراین اهمیت این نگاه برای دانشجو و کارآفرین بالقوه باعث شده تا آنها با دوستانشان رو ایده کسب و کار با برنامه ریزی مشخص تا حدودی کار کرده باشند و در همین راستا به مسئولین محترم در راستای فرهنگ سازی و تربیت نسل کارآفرین و به عوامل محترم آموزشهای پایه پیشنهاد می گردد تا گامهای علمی و آموزشی همراه با تبلیغات موثر در جهت نهادینه کردن فرهنگ کارآفرینی و ریسک پذیری توامان با انعطاف پذیر بودن در جامعه بردارند تا افراد کارآفرین بتوانند در فضای حمایتی ،رقابتی فعالیت و رقابت کنند.همچنین دریافتیم که خودکارآمدی در تشخیص فرصت، ارتباط مثبت و معناداری با قصد کارآفرینی و انعطاف پذیری

دارد. با توجه به اظهار دانشجویان که بیان داشتند؛ "من نسبت به فرصت های سود آور حساسیت به خرج می دهم و معتقدم دارای ظرفیت کافی برای کارآفرین شدن هستم." و با میانگین متوسط بیان گردید،بنابراین با توجه به حساسیت کارآفرینان به فرصت های پیش رو در جامعه و اینکه دانشجویان استراتژیهای لازم برای رسیدن به هدف خود را تدوین نموده اند، به عوامل محترم آموزشی پیشنهاد می شود؛ فرصتهای موجود در جامعه با عنایت به شعار سال و اقتصاد مقاومتی و شناسایی فرصت ها،را به دانشجویان بصورت فوق برنامه آموزش داده و راهنمایی های لازم را ترتیب دهند همچنین در راستای نتایج حاصل از اثر گذاری متغیرها بر انعطاف پذیری و با توجه به وضعیت موفقیت دانشجویان در هر شرایطی و بنا به طراحی مدلهای استراتژی رسیدن به کارآفرین موفق توسط آنها ، به بانکهای عامل و مدیران آنها و صندوقهای حمایتی طرح های اشتغالزایی پیشنهاد می گردد تا همواره از طرحهایی که دارای توجیه اقتصادی مطلوب بوده و برنامه های خوبی برای موفقیت و اقتصاد مقاومتی داشته باشند، با حمایت های مالی و مشاوره ای خود راه رسیدن به هدف را برای کارآفرینان هموار نمایند تا در این مسیر دغدغه بانکی و مقررات دست و پا گیر در این بخش را حس نکنند. وبراساس نتایج حاصله و محدویت های موجود در طول اجرای پژوهش که در بخش پیشنهادها آمده است به محققین آتی در جهت انجام تحقیقات با عناوین و موضوعات مرتبط ، پیشنهاد میشود برای دستیابی به نتایج بهتر و تعمیم بهتر و راحتتر نتایج ،اقدامات زیر صورت پذیرد.

۱-بیشتر در رشته هایی به جمع آوری داده های مورد نیاز بپردازند که فراگیران ،با کلیات کارآفرینی چه از طریق محقق و چه تعریف و ارائه واحد درسی کارآفرینی ثابت و اجباری توسط دانشگاه محل تحصیل ،آشنایی لازم و کافی داشته باشند.

۲- پیشنهاد می گردد تا راهنماییهای انگیزشی و آموزشی برای دانشجویان قبل از اجرای کار پژوهشی داشته و به آنان انقال دهند. و تدریس کلیات کارآفرینی در ساعاتی از قبل هماهنگ شده برای افراد نمونه و جامعه

۳- پیشنهاد می گردد تا بین دریافت آموزشهای مرتبط کارآفرینی و ارائه اطلاعات مرتبط با کارآفرینی توسط دانشجویان به محقق ، فاصله زمانی رعایت شود.

منابع و مآخذ

-اعرابی، سید محمد و دانش پرور، میترا (۱۳۸۶)، الگوهای انعطاف پذیری در مدیریت منابع انسانی، فصلنامه مطالعات مدیریت، شماره ۵۵ ، صفحات ۱-۲۴

-بارانی، ش .و زرافشانی، ک (۱۳۸۸) .بررسی تأثیر نگرش نسبت به کارآفرینی، هنجارهای جامعه و باور به خودکارآمدی در پیش بینی نیات کارآفرینانه دانشجویان مدیریت و آبادانی روستاها در دانشگاه پیام نور کرمانشاه، فصل نامه تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران.۹۱،۴۰-۹۹

-حجازی، اسد ،کشتکار،زهرا ،(۱۳۹۰)، بررسی و رتبه بندی عوامل موثر بر توسعه کارآفرینی کسب و کارهای کوچک؛ مطالعه موردی فروش پوشاک بانوان در شهر کرج، پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین المللی مهارت آموزی و اشتغال،سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور

- حسین پور ،ابوطالب، رضایی ، مسعود،(۱۳۸۹) بررسی نگرش دانشجویان کشاورزی به کارآفرینی، توسعه کارآفرینی، سال سوم، شماره دهم، از ص ۱۵۳-۱۳۵

-خاقانی ،طیبه ،ملاحسینی ،علی ، فرقانی ،محمد علی ،(۱۳۹۰)، بررسی مدل های قصد کارآفرینانه و خوداشتغالی دانشجویان ،کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب و کارهای دانش بنیان،دانشگاه مازندران

- رضایی، روح اله ،(۲۰۱۵) رابطه بین خودکارآمدی کارآفرینانه و قصد کارآفرینانه با نقش تعدیلگری جنسیت ، زن در توسعه و سیاست: مرکز مطالعات و تحقیقات زنان دانشگاه تهران ،دوره ۱۲ ،شماره ۳

- زالی، محمد رضا؛ رضوی، سید مصطفی؛ کرد نائیج، اسدالله؛ یدالهی، جهانگیر(۱۳۸۹) ارزیابی فعالیت های کارآفرینانه در ایران . تهران انتشارات موسسه کار و تامین اجتماعی.

- سلیمانی، ع .و زرافشانی، ک .(۱۳۹۰) .تبیین پیشگوکننده های نیت کارآفرینانه در بین هنرجویان هنرستان کشاورزی، فصل نامه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی،۲(۳)،۱۰۷-۱۲۴

-گنجی ارجنگی، معصومه فراهانی، محمدتقی (۱۳۸۸) "رابطه استرس شغلی و خودکارآمدی با رضایت از زندگی در امدادگران حوادث گاز استان اصفهان" فصلنامه علمی-پژوهشی پژوهش در سلامت روانشناختی ۲(۳)،۱۵-۲۴

- Ahl, H. (2008), Why research on women entrepreneurs needs new directions, Entrepreneurship Theory and Practice, September, 595-621.

- Arrow, K., 1971. Political and Economic Evaluation of Social Effects and Externalities.In Intriligator, M., ed., Frontiers of Quantitative Economics. Amsterdam: North- Holland, 1971, 3-25.

- Bandura, A. (2000), “Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change, Psychological Review, Vol. 84,No. 2, pp. 191-215.

- Bandura, A. (1994), “Self-efficacy”, in Ramachaudran, V.S. (Ed.), Encyclopedia of human behavior (Vol. 4, pp. 71-81), Academic Press, New York.

-Bagheri,afsaneh,Akmaliah Lope Pihie, , Zaidatol,(2015), Factors influencing students' entrepreneurial intentions: The critical roles of personal attraction and perceived control over behavior16 : Special Issue: ICIE 2014 (2015-06)

-Bosma. N, Levie.J, (2010),” 2009 Executive Report: Global entrepreneurship monitor”. London: London Business School, MA: Babson College.p.32

- Behian, M. (2007). Developing entrepreneurship in universities. First Conference on Employment and Higher Education System. Tehran: Jihade Daneshghahi Publications. The Unit of Tarbiat Modarres University, P. 398 (in Persian).

- Buchmann, C., & DiPrete, T. 2006. The Growing Female Advantage in College Completion: The Role of Family Background and Academic Achievement. American Sociological Review, 71(4): 515-541.

-Dempsey, D. and Jennings, J. (2014). Gender and entrepreneurial self-efficacy: A learning perspective. Journal of Gender and Entrepreneurship, 6 (1), 28- 49

- Díaz-García, M. and Jiménez-Moreno, J. (2010). Entrepreneurial intention: The role of gender. Int Entrep Manag J, 6, 261- 283.

- Fishbein, M., Ajzen, I. (1999). Belief, attitude, intention and behavior: An introduction to theory and research. Reading, MA: Addison-Wesley.

-Fitzsimmons, J. and Douglas, E. (2011). Interaction between feasibility and desirability in the formation of entrepreneurial intentions. Journal of Business Venturing, 26 (4), 431- 440.

-Gibson, S.G., Harris, M.L., Barber III, D. (2008). An Examination of Entrepreneurial Personality Factors in a Brazilian Student Population. Proceedings of Southeast INFORMS Annual Meeting, October 2008.

-Guerrero, Maribel; Rialp, Josep; Urbano, David (2008) The impact of desirability and feasibility on entrepreneurial intentions: A structural equation model. Int Entrep Manag J, 4:35–50.

-Hedner, T., Abouzeedan, A. and Klofsten, M. (2011), "Entrepreneurial resilience", Annals of Innovation &Entrepreneurship, Vol. 2 No. 1, pp.79-86.

-Hansen, D. J., Shrader, R. & Monllor, J. (2011). Defragmenting definitions of entrepreneurial opportunity. Journal of Small Business Management, 49(2), 283-304.

- Huber, L.R., Sloof, R. and Van Praag, M. (2014), "The effect of early entrepreneurship education: Evidence from a field experiment", European Economic Review, Vol. 72, pp. 76-97.

-Khodadad Hosseini, H., & Baharifar, A. (2005). Higher education and employment. Tehran: Jihade Daneshghahi Publication. The Unit of Tarbiat Modarres University (in Persian).

- Kia, M., & Ahmadzade, N. (2007). Entrepreneurship and higher education. Journal of Employment and Entrepreneurship, 5(19), 41-49 (in Persian).

- Krueger, N. F. Jr., Reilly, M. D., Carsrud, A. L. (2000) Competing models of entrepreneurial intentions. Journal of Business Venturing, 15, 411- 432.

- Man, T.W.Y., Lau, T. and Chan, K.F. (2002), "The competitiveness of small and medium enterprises. A conceptualization with focus on entrepreneurial competencies", Journal of Business Venturing, Vol. 17 No. 2,pp. 123-142

-MARÍA CARMEN PÉREZ,LÓPEZ MARÍA JOSÉ GONZÁLEZ,LÓPEZ LÁZARO RODRÍGUEZ,ARIZA , (2016),"Competencies ,for entrepreneurship as a career option in a challenging employment environment", Career Development International, Vol. 21 Iss 3 pp

- Markman, G.D., Baron, R.A. and Balkin, D.B. (2005), "Are perseverance and self-efficacy costless? Assessing entrepreneurs' regretful thinking", Journal of Organizational Behavior, Vol. 26 No. 1, pp. 1–19.

- Masten, A.S., Best, K.M. and Garmezy, N. (1990), "Resilience and development: Contributions from the study of children who overcome adversity", Development and Psychopathology, Vol. 2 No. 4, pp. 425-444.

- Milliman J, von Glinow MA, Nathan M. (1991), Organizational life cycles and strategic international human resource management in multinational companies: implications for congruence theory, Academy of Management Review;16: pp. 318–339

-Morris, M.H., Webb, J.W., Fu, J. and Singhal, S. (2013), "A competency-based perspective on entrepreneurship education: Conceptual and empirical insights", Journal of Small Business Management, Vol. 51 No. 3, pp. 352-369.

- Mushtaq, H., Hunjra, A., Niazi, S., Rehman, K. and Azam, R.(2011).Planned behavior entrepreneurship and intention to create a new venture among young graduates. Management & Marketing Challenge for the Knowledge Society, 6 (3), 437- 456.

- Nwankwo, B., Kanu, G., Marire, M., Balogun, S. and Uhiara, A. (2012). Gender role orientation and self-efficiency as correlates of entrepreneurial intention. European Journal of Business and Social Sciences, 1 (6), 9-26.

-Nicolaides, A. (2011). Entrepreneurship – the role of higher education in South Africa, Educational Research, 2(4), pp. 1043-1050.

-Peterman, N. E., & Kennedy, J. (2003) Enterprise education: Influencing students' perceptions of entrepreneurship. Entrepreneurship Theory and Practice, 28(2), 129–144.
-Politis, D. and Gabrielsson, J. (2009), "Entrepreneurs' attitudes towards failure: An experiential learning approach", International Journal of Entrepreneurial Behaviour& Research, Vol. 15 No. 4, pp. 364-383.
- Rao, H. 2004. Institutional activism in the early American automobile industry. Journal of Business Venturing, 19: 359-384.
42- Reilly, M. D., Krueger, N. F., & Carsrud, A. L. (2000). Competing models of entrepreneurial intention. Journal of Business Venturing, 15,411-432.

-Robinson, P. B., Stimpson, D. V., Huefner, J. C., & Hunt, H. K. (1991). An attitude approach to the prediction of entrepreneurship. Entrepreneurship: Theory and Practice, 15(4), 13-31.
- Sabagh Yazdi, S. (2006). Entrepreneurship. Irregular periodical of group of talented students and entrepreneurship. Tehran: Khaje Nasireddin Tousi University, 7, 1-3 (in Persian).
-Sinclair, V.G. and Wallston, K.A. (2014), "The development and psychometric evaluation of the brief resilient coping scale", Assessment, Vol. 11 No. 1, pp. 94-101.

- Shao-hui, L., Ping, L. and Peng-peng, F. (2011). Mediation and moderated mediation in the relationship among entrepreneurial self-efficacy, entrepreneurial intention, entrepreneurial attitude and role models. Proceeding of International Conference on Management Science & Engineering, Italy, September 13-15, 2011, pp. 129- 134.
- Solesvik, M. (2007). Attitudes towards future career choice: Stavanger Center for Innovation Research. Research Report, University of Stavanger Norway.

-Tumasjan, A., & Braun, R. (2012). In the eye of the beholder: How regulatory focus and self-efficacy interact in influencing opportunity recognition. Journal of Business Venturing, 27(6), 622-636.

-Wang, C.K., Wong, P. (2004). Entrepreneurial interest of university students in Singapore. Technovation, 24, 163-172-

-Wilson, F., Kickul, J. and Marlino, D. (2007). Gender, entrepreneurial self-efficacy, and entrepreneurial-career intentions: Implications for education. Entrepreneurship: Theory and Practice, 5, 378- 406

-Wright, P. M. , and Snell, S. A. (1998), Toward a Unifying Framework for Exploring Fit and Flexibility in Strategic Human Resource Management, Academy of Management Review, 23, pp. 756–772.